

ODŮVODNĚNÍ
vyhlášky o službách spojených s platebním účtem, na které se vztahuje jednotné označení

OBEČNÁ ČÁST

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejích hlavních principů

Předkládaný materiál obsahuje návrh vyhlášky o službách spojených s platebním účtem, na které se vztahuje jednotné označení (dále jen „návrh vyhlášky“). Jde o prováděcí právní předpis k zákonu č. 370/2017 Sb., o platebním styku (dále jen „zákon“).

Návrh vyhlášky v návaznosti na zmocnění podle § 263 zákona stanoví služby spojené s platebním účtem, na které se vztahuje jednotné označení, jejich jednotné označení a charakteristiku (§ 197 odst. 3 zákona).

Zmocnění v § 197 odst. 3 zákona vychází z čl. 3 odst. 1, odst. 2 a odst. 5 směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky (dále jen „směrnice PAD“).

Důvodem přijetí směrnice PAD byla mimo jiné nízká míra mobility spotřebitelů v rámci EU v oblasti retailových finančních služeb, která je podle Evropské komise do značné míry způsobena nedostatečnou transparentností a porovnatelností zpoplatnění nabízených platebních služeb. Porovnávání poplatků je obtížné, pokud poskytovatelé platebních služeb používají pro tytéž služby odlišné názvy. Směrnice PAD proto zavádí pro tzv. nejreprezentativnější zpoplatněné služby spojené s platebními účty (služby, které spotřebitelé ve vztahu platebním účtů nejvíce využívají a zároveň jim vytvářejí nejvyšší náklady, a to jak celkové, tak jednotkové) standardizovanou terminologii, a to jednak na úrovni jednotlivých států EU, tak i pro určitou podmnožinu těchto služeb napříč EU. Jednotnou terminologii budou muset poskytovatelé platebních služeb používat v písemné marketingové a smluvní dokumentaci včetně např. ceníků, a rovněž ve dvou nových dokumentech (předsmluvní informace o úplatě a přehled o úplatě za poskytnuté služby), které budou podle směrnice PAD poskytovatelé platebních služeb povinně poskytovat spotřebitelům. Tato opatření mají spotřebitelům pomoci porozumět jimi hrazeným poplatkům a porovnávat je. K tomu budou sloužit i směnicí PAD zaváděné srovnávací internetové stránky, které umožní spotřebitelům bezplatné srovnání zpoplatnění služeb spojených s platebním účtem, na které se vztahuje povinnost jednotné terminologie.

Směrnice PAD nejprve v roce 2015 stanovila členským státům povinnost sestavit prozatímní seznamy nejméně deseti a nejvýše dvaceti nejreprezentativnějších zpoplatněných služeb spojených s platebním účtem, které jsou nabízeny na vnitrostátní úrovni alespoň jedním poskytovatelem platebních služeb. Členské státy při sestavování těchto seznamů přitom postupovaly podle příslušných obecných pokynů Evropského orgánu pro bankovníctví (dále jen „EBA“). EBA následně na základě oznámených prozatímních seznamů připravil regulační technické normy, jež stanoví standardizovanou terminologii Unie pro ty služby, které jsou společné alespoň pro většinu členských států.

Poté, co tyto regulační technické normy vstoupily v platnost, mají členské státy začlenit tuto standardizovanou terminologii do prozatímního seznamu a výsledný konečný seznam nejreprezentativnějších služeb spojených s platebním účtem bezodkladně (nejpozději za tři měsíce) zveřejnit. Do seznamu není nutné zařadit všechny standardizované pojmy z regulačních technických norem, členské státy musí zařadit pouze ty služby, které byly uvedeny v prozatímním seznamu¹. Zákon pro zveřejnění konečného seznamu stanoví formu prováděcího právního předpisu, konkrétně vyhlášku ČNB.

Dle zmocnění v § 197 odst. 3 zákona je podmínkou, aby se jednotné označení vztahovalo na 10 až 20 služeb spojených s platebním účtem, které jsou zpoplatněny alespoň jedním poskytovatelem a které jsou v České republice spotřebiteli nejvíce využívány nebo jsou pro spotřebitele spojeny s nejvyššími náklady. V příloze k návrhu vyhlášky je uvedeno 10 služeb splňujících tyto požadavky.

Vzhledem k požadavku RTS EBA na začlenění jednotné evropské terminologie do konečných seznamů, nevychází pojmosloví v konečném seznamu, který je uveden v příloze k návrhu vyhlášky, z terminologie zákona a nepředstavuje zákonné definice. Definice jednotlivých služeb v souladu se zákonem jsou uvedeny v § 2 návrhu vyhlášky s odkazem na jednotlivé body přílohy návrhu vyhlášky.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním

Návrh vyhlášky je v souladu se zmocněním uvedeným v ustanovení § 263 zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku. Vyhláška provádí ustanovení § 197 odst. 3 zákona.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Předkládaný návrh vyhlášky je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

Návrh vyhlášky je v souladu s čl. 3 směrnice PAD a nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/32 ze dne 27. září 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU, pokud jde o regulační technické normy pro standardizovanou terminologii Unie pro nejreprezentativnější služby spojené s platebním účtem (dále jen „prováděcí nařízení“). U šesti služeb, kde to připadá v úvahu, protože byly uvedeny v prozatímním seznamu České republiky, jsou jednotná označení a definice zcela převzata z přílohy prováděcího nařízení (s výjimkou úhrady, kde bylo v jednotném označení upřesněno, že jde o úhradu odchozí). Jednotné označení a definice zbylých služeb odpovídá terminologii a stylu prováděcího nařízení.

4. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

¹ „The EBA also clarifies that not all standardised terms from the final draft RTS will be listed on each national list. This is because Member States will have to integrate the standardised terminology only for those services that appeared on their national provisional lists and these services will be included in their final national lists using the standardised terminology.“ (Final Report on Draft RTS and ITS's under PAD, str. 53, dostupné z <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1837359/Final+draft+RTS+and+ITSs+under+PAD+%28EBA-RTS-2017-04%2C%20EBA-ITS-2017-03%2C%20EBA-ITS-2017-04%29.pdf>)

Zákon s vydáním prováděcího předpisu výslovně počítá. Nevydání vyhlášky by způsobilo nesplnění povinnosti dle čl. 3 odst. 5 směrnice PAD ze strany České republiky.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navrhovaná úprava nebude mít dopad na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty. Návrh vyhlášky nemá dopad na podnikatelské prostředí, případné administrativní náklady vyplývají již přímo ze zákona.

Předkládaný návrh vyhlášky nemá žádné negativní sociální dopady, ani nemá žádné dopady na specifické skupiny obyvatel, na osoby sociálně slabé, ani na osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

Předkládaný návrh vyhlášky nemá žádné negativní dopady na životní prostředí.

6. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhovaná právní úprava neobsahuje ustanovení, která by byla diskriminační.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Návrh vyhlášky je v souladu s rozsahem zmocnění podle § 197 odst. 3 zákona a v žádném směru nepřesahuje kompetence ČNB a nepřináší korupční rizika.

U navrhované vyhlášky nebyla po jejím vyhodnocení podle metodiky CIA (Corruption Impact Assessment) korupční rizika zjištěna.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá žádný dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

Předkládaný návrh neobsahuje řešení, která by představovala zvýšené riziko z hlediska proveditelnosti a vnitřní konzistence.

Na základě čl. 3.8 písm. h) Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) nebylo u vyhlášky provedeno samostatné hodnocení dopadů regulace, neboť seznam vychází z již vypracovaného prozatímního seznamu České republiky, a z regulačních technických norem Komise.

Na základě návrhu České národní banky (Plán vyhlášek na rok 2017) potvrdil ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu dne 10. ledna 2017, že se u této vyhlášky neprovede hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA).

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Ustanovení vymezuje předmět právní úpravy, tj. stanovení služeb spojených s platebním účtem, na které se vztahuje jednotné označení dle § 197 zákona o platebním styku, jejich jednotné označení a charakteristiku.

Působnost vyhlášky se týká poskytovatelů platebních služeb při uzavírání smluv o platebním účtu v písemné formě, při poskytování informací před uzavřením smlouvy o platebních službách a poskytování písemných obchodních a reklamních informačních sdělení určených spotřebitelům.

K § 2

Ustanovení obsahuje definice služeb spojených s platebním účtem, na které se vztahuje jednotné označení, uvedených v příloze vyhlášky. U každé služby je uveden odkaz na příslušný bod přílohy vyhlášky, který stanoví její jednotné označení a charakteristiku. Služby jsou uvedeny v pořadí, jak budou uváděny ve standardizovaných dokumentech upravených prováděcím nařízením Komise (EU) 2018/33 ze dne 28. září 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardizovaný formát výpisu poplatků a jeho společný symbol podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU, a prováděcím nařízením Komise (EU) 2018/34 ze dne 28. září 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardizovaný formát sdělení informací o poplatcích a jeho společný symbol podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU.

K § 3

Navržená účinnost vyhlášky dnem 31. října 2018 vychází z toho, že stejným dnem se dle § 277 odst. 1 zákona použijí § 197 a 199 až 202 zákona. Přímo použitelný předpis Evropské unie, kterým se provádí čl. 3 odst. 4 směrnice PAD, kterým je nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/32 ze dne 27. září 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU, pokud jde o regulační technické normy pro standardizovanou terminologii Unie pro nejreprezentativnější služby spojené s platebním účtem, nabyl účinnosti dnem 31. ledna 2018. Od tohoto dne se počítá lhůta 9 měsíců uvedená v § 277 odst. 1 zákona. Poskytovatelé tak budou v mezidobí moci podniknout příslušná opatření k přípravě na novou regulaci. Zároveň již vyhlášením normy bude splněna podmínka zveřejnění konečného seznamu dle čl. 3 odst. 5 směrnice PAD.

K příloze

V příloze je uvedeno 10 služeb spojených s platebním účtem, které tvoří největší náklady spotřebitelům a které jsou spotřebiteli nejvíce využívány. Při tvorbě jednotného označení a charakteristiky služeb byla u služeb, kde to přicházelo v úvahu, použita terminologie stanovená aktem v přenesené působnosti dle čl. 3 odst. 4 směrnice PAD, tj. nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/32 ze dne 27. září 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU, pokud jde o regulační technické normy pro standardizovanou terminologii Unie pro nejreprezentativnější služby spojené s platebním účtem (dále „prováděcí nařízení“).

Konkrétně bylo převzato jednotné označení a charakteristiky 6 služeb (vedení účtu, úhrada, trvalý příkaz, inkaso, výběr hotovosti a poskytnutí debetní karty) s tím, že u jednotného označení úhrady² bylo upřesněno, že se jedná o úhradu odchozí, a v charakteristice debetní karty to, že „Touto kartou může zákazník disponovat penězi na účtu (vč. případně dohodnuté možnosti přečerpání)“. Charakteristika debetní karty v prováděcím nařízení je totiž doplněna charakteristikou karty kreditní, a bez ní nedává zcela smysl, resp. není z ní zjevné, co je podstatou debetní karty.

Další 3 služby (internetové bankovníctví, zaslání výpisu a příchozí úhrada) pak vychází z prozatímního seznamu České republiky, přičemž terminologie užitá u jejich charakteristiky odpovídá terminologii v nařízení. Služba „zaslání informační SMS“ byla do seznamu zařazena na základě analýzy využití a zpoplatnění služeb spojených s platebním účtem v letech 2014 – 2016, provedené Českou národní bankou v roce 2017. Jedná se o velmi využívanou službu, která spotřebitelům v České republice tvoří značné náklady. Ačkoliv není uvedena v příloze nařízení, ani v prozatímním seznamu České republiky, byla do seznamu zařazena jako desátá služba, aby byl počet služeb v souladu se zákonným zmocněním v § 197 odst. 3 zákona, dle kterého se jednotné označení má vztahovat na 10 až 20 služeb spojených s platebním účtem, které jsou zpoplatněny alespoň jedním poskytovatelem a které jsou v České republice spotřebiteli nejvíce využívány nebo jsou pro spotřebitele spojeny s nejvyššími náklady.

² V navrhované charakteristice je dále použito slovo pokyn v jednotném čísle, použití množného čísla v definici úhrady v českém seznamu v nařízení 2018/32 nedává smysl a považujeme ho za chybu v překladu, u které bude ČNB iniciovat opravu (srov. anglické definice Velké Británie i Irska - „instruction“, německou definici „Anweisung“).